

Witte Nr.4 Stok

Driemaandelijks tijdschrift
Oktober - november - december 2025

Afgiftekantoor: Brussel X
Erkenningsnummer: P008624

Engelandstraat 57
1060 Brussel

brailleliga^{vzw}
een andere kijk op het leven

VALEO, ENTREPRISE VISIONNAIRE

VALEO is an automotive supplier and partner to automakers worldwide.

As a technology company, Valeo purpose innovative solutions for smart mobility, with a particular focus on intuitive driving and reducing CO2 emissions.

VALEO Group employs 103000 employees in 31 countries at 184 production sites and 64 R&D Centers.

Valeo is proud to have participated to the 20km of Brussels for Brailleliga, which we thank for its good organization!

Bij Veolia zetten we ons elke dag in voor de ecologische transformatie

Op de Belgische markt is **Veolia** de enige speler die op alle drie de gebieden aanwezig is.

»»» Energie

Energie-efficiëntie, beheer van verwarmings- en koelingsnetwerken en productie van hernieuwbare energie.

♻️ Afval

Beheer van vloeibaar en vast niet-gevaarlijk en gevaarlijk afval. Onze expertise bestrijkt de hele levenscyclus van afval, van inzameling tot recyclage, en leidt tot de uiteindelijke terugwinning van secundaire grondstoffen en energie.

≡ Water

Beheer van de gehele watercyclus, van de distributie van drinkwater tot de verzameling, behandeling en recyclage van afvalwater.

GELUK

Gelukkig zijn... is dat niet een verlangen dat ons allemaal verbindt? Waarin vinden we geluk, hoe ervaren we het, en hoe bereiken we het? Wat betekent geluk voor personen met een visuele handicap, en was dat vroeger hetzelfde als nu?

Het zijn vast en zeker het jaareinde en de kerstlichtjes die ons uitnodigen voor een filosofische blik. Vooral wanneer jonge mensen een oprechte interesse tonen in dit thema - en dan nog specifiek binnen onze doelgroep - wordt dat duidelijk. Duik mee in de bevindingen van het onderzoek van een studente van de KU Leuven over het concept 'geluk' in het archief van ons eigenste magazine op p. 26.

In ons dossier lees je dan weer de realisaties van jong talent in een volledig andere academische discipline: de oftalmologische wetenschap. Je ontdekt er ook hoe de Brailleliga onderzoek ondersteunt over het behoud van het gezichtsveld bij verschillende glaucoomoperaties.

Uiteraard kunnen onze beste wensen voor het nieuwe jaar hier niet ontbreken. Geluk zit soms in het licht dat je voelt, in woorden die je raken, of in de verbinding met anderen - laat je het in dit nieuwe jaar vinden, op de manier die voor jou het meest vertrouwd voelt.

Dossier: Onderzoek..... 4

- De onderzoeksprijs

Portret 8

- Alain, het absolute gehoor

Technologie 10

- 25 jaar BrailleTech

Jouw rechten 13

- Nieuws van de Sociale dienst
- De onzichtbare handicap
- Nee tegen minder TaxiBus!

Dagelijks leven 21

- Coupvray vierde het brailleschrift
- Blind geluk
- Nieuws van de BrailleShop

Werk 29

- Inclusief werk: onze ambitie

Vrije tijd 30

- Van schrijven naar spelen
- Nieuws van de Spelothek

Dankjewel 34

- Jullie zijn fantastisch!
- Een jaar vol...

DE ONDERZOEKSPRIJS

Al 20 jaar steunt de Brailleliga wetenschappelijk oftalmologisch onderzoek via haar Stichting voor de blinden. Dit jaar werd het onderzoek van dr. Thomas Jacobs en Jan Van Eijgen (UZ/KULeuven) over de technieken voor glaucoomoperaties uitverkozen om steun te ontvangen ter waarde van € 75.000.

'Belgische bijdrage aan de studie naar het behoud van het gezichtsveld bij verschillende glaucoomoperaties: een analyse van gegevens uit de praktijk.' Dat is de titel van het uitgekozen project. Thomas Jacobs en Jan Van Eijgen vertellen meer over hun onderzoek:

"Glaucoom is een ziekte waarbij specifieke anatomische veranderingen ter hoogte van de oogzenuw gepaard gaan met inkrimping van het gezichtsveld. Sinds de eerste glaucoomchirurgie werd bestudeerd, is oogdruk de belangrijkste uitkomstmaat geweest om succesvolle chirurgie te definiëren. Oogdrukverlaging blijft de hoeksteen van glaucoombehandeling, omdat het de enige risicofactor is die we

effectief kunnen behandelen. Recent heeft het glaucoom chirurgisch landschap een grote toename aan mogelijkheden verworven, welke steeds vergeleken werden op basis van hun oogdruk verlagend vermogen.

Voor dit onderzoek gaan we Belgische gezichtsveldgegevens van patiënten die verschillende glaucoom chirurgische modaliteiten ondergingen, verzamelen en samenvoegen met internationale data in de International Glaucoma Surgery Registry (IGSR). We willen met deze grote gegevenspool nagaan welke methodes het meest efficiënt aan gezichtsveldbewaring doen op lange termijn. Zo heeft ons onderzoek als doel om voor het eerst gezichtsveldbehoud prioriteit

te geven boven verlaging van de oogdruk. Daarmee hopen we het verschil te kunnen maken voor glaucoompatiënten door te focussen op wat er voor hen echt toe doet: het bewaren van hun zicht en daarmee het behoud van levenskwaliteit.”

Geef jonge onderzoekers een kans

“Zonder jullie steun zouden onderzoeken zoals het onze niet kunnen plaatsvinden. Jullie bijdrage reikt veel verder dan cijfers en grafieken: ze geeft ons de kans om nieuwe inzichten te ontwikkelen die op termijn het verschil maken voor mensen die leven met glaucoom. Dankzij jullie engagement kunnen wij werken aan een toekomst waarin patiënten langer hun zicht, hun zelfstandigheid en daarmee hun levenskwaliteit behouden,” aldus Thomas en Jan.

Al 20 jaar ondersteunt de Brailleliga baanbrekend oogheeskundig onderzoek. Dankzij jouw gift kunnen jonge onderzoekers als Thomas en Jan hun projecten realiseren en zo bijdragen aan een betere toekomst voor blinde en slechtziende personen. Doe vandaag nog een gift op rekeningnummer BE11 0000 0000 4848 met de gestructureerde mededeling van het bijgevoegde overschrijvingsformulier. **HARTELIJK DANK** voor je steun!

Wat betekent dit voor glaucoompatiënten en artsen?

“Het doel van dit project is om de verschillende glaucoom chirurgische technieken onder de loep te nemen en met elkaar te vergelijken.

Op het einde van de rit zou ons onderzoek moeten leiden tot een reeks aanbevelingen, voor zowel arts als patiënt. Deze resultaten kunnen artsen helpen om hun behandelkeuzes beter af te stemmen op de patiënt die voor hen zit. Door chirurgische technieken met elkaar te vergelijken op basis van hun effect op het gezichtsveld, kunnen we beter voorspellen welke ingreep voor welke patiënt het meeste kans heeft om verdere gezichtsveldschade te voorkomen. Dit zal leiden tot persoonlijker zorg, duidelijkere richtlijnen en een hogere kwaliteit van leven voor patiënten.

Het is namelijk heel begrijpelijk dat glaucoom angst met zich meebrengt; je zicht is immers ontzettend kostbaar. Vandaag beschikken we over een breed gamma aan mogelijkheden. Die kunnen het ziekteproces vertragen en vaak zelfs levenslang onder controle houden. Het belangrijkste wat de patiënten kunnen doen, is de controles trouw bijwonen en de behandeling goed opvolgen. En daar staan ze niet alleen in: de glaucoomspecialist

begeleidt hen stap voor stap, volgt de situatie nauwgezet op en past de behandeling aan wanneer dat nodig is. Samen doen we er alles aan om het zicht zo goed mogelijk te beschermen.”

Waar staat het project?

“De studie werd onlangs officieel goedgekeurd, en sinds deze zomer zijn we actief gestart met de dataverzameling in het Universitair Ziekenhuis Leuven. Parallel starten we nu ook de samenwerking op met andere Belgische centra zodat zij hun gegevens kunnen aanleveren. Het project zit dus volop in de dataverzameling fase. Het verzamelen van medische gegevens vraagt tijd, nauwkeurigheid en mensen die hiervoor specifiek opgeleid zijn. Niet elk ziekenhuis beschikt over voldoende medewerkers die dit bovenop hun gewone taken kunnen opnemen. Daarom voorzien we twee werkopties: ziekenhuizen kunnen ervoor kiezen om de dataverzameling zelf te doen, of ze kunnen het aan ons onderzoeksteam overlaten. Op die manier proberen we de drempel zo laag mogelijk te houden. Daarnaast is het belangrijk dat alle gegevens op dezelfde manier worden verzameld en verwerkt, zodat ze goed vergelijkbaar zijn.

De steun van het fonds is essentieel voor het welslagen van dit onderzoek. Het verzamelen, opschonen en analyseren van grote hoeveelheden gegevens uit verschillende ziekenhuizen vraagt veel tijd en expertise. Dankzij de financiële steun kunnen we deze middelen effectief inzetten. Ze maakt het mogelijk om dit onderzoek op een kwalitatief hoog niveau uit te voeren en om met België een betekenisvolle bijdrage te leveren aan een internationale samenwerking die glaucoompatiënten wereldwijd ten goede komt.”

Cruciale steun voor jonge onderzoekers

Bij de oprichting besliste de Stichting voor de blinden om wetenschappelijk onderzoek te steunen via het Fonds voor Research in Oftalmologie (FRO). Die beslissing kwam er na het advies van het Wetenschappelijk Comité van de stichting, dat 9 professoren telt uit de universitaire oogheelkundige centra van ons land (zie de actuele leden hieronder). Het FRO werd in 1996 opgericht op initiatief van professor Marie-Josée Tassignon, met als doel wetenschappelijk oogheelkundig onderzoek in

België te stimuleren door beurzen toe te kennen aan jonge onderzoekers die zijn verbonden aan een Belgische universiteit. Het is voor onderzoekers aan het begin van hun carrière immers niet altijd vanzelfsprekend om fondsen te krijgen voor onderzoek. Het FRO wordt gefinancierd door verschillende Belgische wetenschappelijke verenigingen voor oogheelkunde, door de farmaceutische industrie en sinds 2006 ook door de Stichting voor de blinden.

Leden van het Wetenschappelijk comité

- Prof. Inge Casteels (UZ Leuven)
- Dr. Alexandra Kozireff (UCL)
- Prof. Bernard Duchesne (CHU Liège)
  - Prof. Bart Leroy (UZ Gent)
  - Prof. Sorcha Ni Dhubhghail (UZ Brussel)
- Prof. Laurence Postelmans (CHU Brugmann – HORUS)
- Prof. Marie-José Tassignon, voorzitter (UZ Antwerpen – FRO)
- Dr. Luc Van Os (UZ Antwerpen)
- Prof. François Willermain (ULB)

De internationale jury, samengesteld door het Fonds voor Research in Oftalmologie (FRO), selecteert de projecten op basis van hun

wetenschappelijke waarde, hun originaliteit, hun haalbaarheid en het belang van de verwachte resultaten voor de oogheelkunde. De beste projecten ontvangen financiering van de Brailleliga, met dank aan de gulle schenkers die het belang van wetenschappelijk onderzoek naar waarde schatten.

Ontdek onze podcastserie '4 vragen' over LMD

Wil je visuele aandoeningen beter begrijpen? In de podcastserie '4 vragen om ... beter te begrijpen' zetten experts elke aflevering één aandoening op een heldere en betrouwbare manier uiteen.

Van glaucoom tot cataract of uveïtis: onze afleveringen bieden duidelijke informatie over symptomen, risicogroepen en behandelingen. Luister mee naar de nieuwste podcast over leeftijdsgebonden maculadegeneratie (LMD) met Prof. Dr. Julie Jacob (UZ Leuven) op YouTube, Spotify, Acast, Apple of Amazon en blijf goed geïnformeerd!

ALAIN, HET ABSOLUTE GEHOOR

Alain Van Cauteren werd al van het vroege begin met slechthoortheid geconfronteerd en ontdekte muziek pas in zijn tienerjaren, waarna hij er zijn levenspad van maakte. Vandaag is hij gepensioneerd en bestuurslid van de Brailleliga, maar blijft hij getuigen en inspireren.

Alain Van Cauteren is geboren met een cataract van "onbekende oorsprong". Niemand kon hem uitleggen waarom deze zeldzaamheid hem overkwam. Hij onderging meerdere operaties en droeg zijn hele jeugd zeer dikke brillenglazen. "Als kind botste ik tegen meubels, viel ik van de trappen. Mijn ouders wisten zich geen raad met mijn slechthoortheid." Alain volgde onderwijs van het type 6. "Daar leerde ik braille en muzikaal braille. Leren lezen en muziek spelen was het begin van mijn sociaal leven." Hij herinnert zich: "Mijn broer en ik lazen altijd voor het slapengaan. Mama stormde dan binnen met het bevel om de lamp uit te doen. Ondertussen bleef ik dankzij braille lezen onder mijn deken."

Liefde op het eerste gezicht

"Op school werden we gestimuleerd om muziek te maken. Mij extra motiveren was niet nodig. Ik hield ervan, met mijn absoluut gehoor." In het middelbaar kiest Alain voor het orgel, "een impressionant en fascinerend instrument", maar de muzikafdeling van de school sluit omdat er een afdeling telefonie komt, waarin Alain geen zin heeft om zich in te schrijven. "Zonder muziek op school schreef ik me in aan de Academie en bereidde ik me voor op het centraal examen." Want Alain heeft één doel: het Conservatorium. Daar is hij zeker van sinds dat concert van het Tsjechisch Philharmonisch Orkest, onder leiding van Karel Ančerl. "Ik was 14 jaar. Het was liefde op het eerste gezicht."

Ik was verbluft, ik huilde van emotie. Ik verliet de zaal met het idee dat ik niets anders kon doen dan muziek maken. Ik ging naar de platenwinkel om vinylplaten te kopen. De winkelierster zei tegen me: 'je zal ver komen in de muziek', terwijl ze me nog nooit had horen spelen. Maar ze voelde dat ik vastberaden was; ik verliet de winkel pas wanneer ik gevonden had wat ik zocht. Haar aanmoedigingen hebben me enorm geholpen."

Aan het Conservatorium is hij de enige slechtziende. "Uiteindelijk was iedereen van goede wil en waren er niet echt problemen. Ik herinner me vooral Christiane Parée, mijn

Nieuwsgierig als hij is, ontdekt Alain tijdens het IT-kamp de canute bij de Brailleliga

harmonielearares. Een ongelooflijke en veeleisende vrouw die naar perfectie streefde." Na het Conservatorium vindt Alain meteen een positie aan de Academie van Dinant. "Ik heb mijn hele carrière muziek onderwezen, ook concerten gegeven, maar niet zoveel als ik had gewild, want de verplaatsingen waren te moeilijk te organiseren. Je verplaatsen is iets bijzonders", bekent Alain. Tijdens een vergadering van het Bestuursorgaan van de Brailleliga ontmoet hij Valérie Staal, maatschappelijk assistente. "Ze was verbaasd dat ik me zonder witte stok verplaatste en verzekerde me dat dat gevaarlijk was. Maar ik kon moeilijk aanvaarden dat ik een witte stok nodig had. Uiteindelijk volgde ik mobiliteitslessen bij de Brailleliga. Ik zal mevrouw Staal nooit genoeg kunnen bedanken voor haar instructies (lacht)."

Een positieve houding

"Ik ben 73 jaar en kan zeggen dat ik gelukkig ben. Ik heb een partner waar ik van houd, die me begrijpt. Ik ontmoette haar dankzij de orgellessen die ik gaf in Terhulpen. Wederom was het de muziek die haar op mijn pad bracht. Overstijg je handicap, vergeet niet dat hij er is, natuurlijk, maar bekijk de situatie, wat mogelijk is, omring je goed, leg contacten. Niets is onmogelijk als je positief bent."

25 JAAR BRAILLETECH

Op 17 en 18 oktober organiseerde de Brailleliga de 25e editie van BrailleTech, de technologie- en hulpmiddelenbeurs aangepast aan de visuele handicap. Een mooie gelegenheid om ook onze verschillende diensten, onze Spelothek en BrailleShop te ontdekken!

Dit jaar zakten 766 bezoekers uit heel België af naar de Brailleliga om nieuwe aangepaste hulpmiddelen te ontdekken, te vergelijken en uit te testen. Maar waarvoor komen de meeste bezoekers nu al 25 jaar, en wat vinden ze eigenlijk van de beurs? Wij stelden hen de vraag.

Een jong koppel Eline en Jimmy kwam voor het eerst naar de BrailleTech, samen met hun zoontje Mace (6) en zijn begeleider van op school. Mace zit in een rolstoel en is blind aan het ene oog en heeft nog een restvisus van 5 % in het andere, door een beschadiging van de oogzenuw. Ze willen niet enkel inzetten op braille. Tijdens de BrailleTech zoeken ze daarom uit welke mogelijkheden er bestaan voor een beeldschermloep

met vergroting en spraak, en een typemachine zodat Mace vlot kan starten in het eerste leerjaar. Voor ze overgaan tot aankoop, vragen ze zich wel nog af of de overheid effectief zal tussenkomen voor deze investeringen.

Marc woont in Andenne en werkt in Brussel. Deze slechtziende ingenieur kon bij de vorige edities rekenen op de beurs om vergrotingssoftware te vinden die hem in staat stelt verder te werken. Dit jaar was hij op zoek naar een loep om zijn stripverhalen te lezen en een 3D-bol voor zijn gloednieuwe witte stok.

Eenzelfde zoektocht voor een ouder koppel dat langskomt om nieuwe uiteinden voor de witte stok ('bollekes') op te pikken in de

BrailleShop. Over twee jaar kan de slechtziende vrouw een nieuw voorleestoestel aanvragen. Haar visuele handicap verslechterde de afgelopen jaren, waardoor de handelingen voor haar huidige model te moeilijk worden. Een nieuw model is dus op zijn plaats en na een 5-tal jaar merkt ze alvast toch een groter aanbod, waardoor ze graag even wil uitproberen wat het beste past bij haar noden.

Paul en Annie (zestigers) kwamen op aanraden van hun neef even ontdekken welke nieuwe hulpmiddelen er allemaal bestaan. Nog maar pas geconfronteerd met LMD, wil Paul zich informeren en ontdekken of een hulpmiddel hem kan helpen in het dagelijks leven.

Edwige is 76 jaar. Deze Brusselse kwam samen met een vriendin naar BrailleTech met een heel duidelijk doel: "Ik hoorde dat de Brailleliga cursussen geeft om te leren je smartphone te gebruiken, en ik ben gekomen om daar informatie over te krijgen, want ik kan er helemaal niets van. Ik ben ook gekomen voor een voorleesapparaat, een klein handig toestel om documenten te lezen. Ik heb het kunnen uitproberen en ik ben er best van overtuigd. Het is wel wat aan de dure kant, maar mijn vriendin

heeft me net verteld dat ze het me met Kerst cadeau doet."

En dan is er nog Louis-Jean, 66 jaar, gepassioneerd door nieuwe technologieën. "Ik ben naar de Rehacare-beurs in Düsseldorf geweest en naar de Autonomic-beurs in Parijs. Op dit moment heb ik niets nodig, maar ik ben gekomen om de nieuwigheden te bekijken. Het boeit me zo enorm. Ik heb me ook geïnformeerd over braillecursussen; ik zou er echt graag mee beginnen."

Ook voor (toekomstige) professionals

De meest gestelde vraag aan de leveranciers van aangepast materiaal tijdens de beurs is uiteraard "Wat is er nieuw?". Ze merken de laatste jaren dat mensen vooral op zoek zijn naar kleinere en mobielere toestellen, die minder plaats innemen en makkelijker zijn om mee te nemen. Wat de levensduur van deze hulpmiddelen betreft, raden de gespecialiseerde leveranciers blinde en slechtziende personen aan om hun noden te herevalueren in functie van de evolutie van het gezichtsvermogen en zo nodig een nieuw toestel te overwegen.

Tussen de meute bezoekers, zien we heel wat jongeren in groepjes zwermen van stand naar stand.

Het blijkt te gaan om studenten oogzorg, afstudeerrichting orthoptie, die voor het vak 'Low vision' een bezoek brengen aan de beurs. Ze kregen elk een opdracht mee, bv. het vergelijken van verschillende beeldschermloepen. "De BrailleTech is ideaal om te ontdekken welke toestellen er allemaal bestaan zodat we later in het werkveld de juiste tips kunnen geven aan cliënten. De beurs is heel toegankelijk en je kan

als bezoeker makkelijk vragen stellen aan iedereen. Doordat alles van verschillende leveranciers bij elkaar te vinden is, is het maar een kleine stap om wat meer info te krijgen over heel wat aangepast materiaal."

BrailleTech wordt georganiseerd met de steun van Equal Brussels.

5 december – Internationale Dag van de Vrijwilligers

In 2024 kon de Brailleliga rekenen op de inzet van 414 vrijwilligers die het verloop van een lange reeks activiteiten hebben verzekerd: het klaarmaken van bestellingen van de BrailleShop, het inpakken van het magazine Witte Stok en het verzendklaar maken van brieven, het inspreken van audioboeken, begeleiding van onze leden bij uitstapjes, enzovoort.

Deze vrijwilligers bieden ook onmisbare hulp bij evenementen zoals BrailleTech. Dit jaar stonden maar liefst 42 van hen ons daar bij. Zo verzekerden ze het onthaal, de bar en de begeleiding van bezoekers van en naar het station of de metrohalte. We willen ze graag bedanken voor hun betrokkenheid, tijd en energie die zij besteden aan onze missie en aan de inclusie van personen met een visuele handicap. Van harte bedankt!

Wil jij ook meehelpen en bijdragen aan de inclusie van blinde en slechtziende personen in heel België? Heb je tijd en talenten die je wil inzetten? Stuur je kandidatuur naar: vol@braille.be

NIEUWS VAN DE SOCIALE DIENST

Rechten van personen met een handicap, sociale diensten en hulp aan personen, mobiliteit, toegankelijkheid... Hier vind je beknopte en praktische informatie, gericht op de visuele handicap, en maatregelen die een belangrijke impact hebben op het sociale leven van onze cliënten.

Hervorming van het recht op werkloosheidsuitkering

Op 1 januari loopt het recht op werkloosheidsuitkering voor de begunstigden die in september verwittigd werden ten einde.

Deze hervorming zal ook personen die een uitkering van de DG HAN ontvangen treffen. Het verlies van werkloosheidsuitkeringen kan immers invloed hebben op de berekening en dus op het bedrag van hun uitkering(en).

Afhankelijk van de andere inkomsten van het huishouden kan het zijn dat een herziening van het dossier niet leidt tot een hogere uitkering of dat het verschil klein blijft.

Is dit op jou van toepassing? Aarzel niet om contact op te nemen

met je maatschappelijk assistent, bijvoorbeeld om een administratieve herzieningsaanvraag bij de DG HAN in te dienen of een aanvraag voor hulp bij het OCMW.

Stopzetting van uitbetalingen via postassignatie

Op 1 januari 2026 komt er een einde aan de betalingen via postassignatie. Dat systeem maakte het mogelijk om een pensioen of uitkering in contanten via bpost te ontvangen. Bpost zal het geld niet langer kunnen bezorgen aan de begunstigden in de vorm van een postassignatie. Het bedrag wordt voortaan gestort op een bankrekening. Dat geldt ook voor de belastingteruggaven die de FOD Financiën moet uitvoeren. Heeft dit een impact op jou? Neem contact op met

je maatschappelijk assistent om samen de meest geschikte oplossing te vinden.

DG HAN: nieuwe procedure voor de heropening van afgesloten dossiers

Sinds 15 september hanteert de DG HAN een nieuwe procedure voor het heropenen van afgesloten dossiers binnen de rubriek Evaluatie. Wanneer je een beslissing betwist, kan je binnen drie maanden een herziening aanvragen. Deze heropening – op initiatief van de burger of van de DG HAN zelf (bijvoorbeeld in geval van een fout) – vermijdt dat er een nieuwe aanvraag moet worden ingediend of dat er een gerechtelijke procedure opgestart moet worden. De procedure geldt onder meer voor:

- meningsverschillen met het multidisciplinair evaluatierapport;
- afsluitingen na twee niet-gerechtigde afwezigheden op een afspraak;
- het niet-bezorgen van het medisch verslag ondanks twee herinneringen.

De aanvraag moet gemotiveerd worden en ingediend worden door een professional (arts, specialist, begeleidingsdienst...).

Je kan de aanvraag indienen via het contactformulier, e-mail of per post. Onze maatschappelijk assistenten staan klaar om je te helpen bij deze procedure.

BRUSSEL

Website van de dienst PHARE offline

De website van de dienst PHARE, die sinds 2014 online was, werd op 5 november gedeactiveerd. De informatie die erop stond, is voortaan terug te vinden op beter toegankelijke websites. Voor algemene informatie over handicap in het Brussels Gewest kan je voortaan terecht op <https://handicap.brussels>.

handyPark komt naar Brussel

Het gratis platform dat in Vlaanderen werd gelanceerd, is nu beschikbaar in 18 van de 19 Brusselse

gemeenten (Sint-Joost is niet betrokken, aangezien daar geen probleem is met scanwagens). Met deze app kunnen personen met een handicap één of meerdere voertuigen registreren op basis van hun nummerplaat, zodat ze geen parkeerboete meer krijgen van de scanwagens in de deelnemende gemeenten. Let op: de parkeerkaart voor personen met een handicap moet nog steeds duidelijk zichtbaar achter de voorruit van het voertuig worden geplaatst.

DE ONZICHTBARE HANDICAP

Een visuele handicap is vaak niet meteen zichtbaar voor de buitenwereld. Juist dat maakt het moeilijk om ermee naar buiten te komen: wanneer vertel je het, hoeveel deel je, en hoe voel je je daarbij? We staan stil bij de zoektocht naar acceptatie van jezelf én naar begrip van anderen.

Een echte mentale belasting

Laurence Blockmans is psychologe en begeleidt de Franstalige praatgroepen PsyBru van de Brailleliga, waar het onderwerp van een onzichtbare handicap vaak aan bod komt. "Een handicap is niet iets wat je op een dag ineens voor altijd accepteert of integreert," legt ze uit. "Het zijn stappen, soms kort, soms lang. Er zijn dagen met en dagen zonder. Vervolgens evolueert de ziekte, vermindert het zicht, en dat vraagt telkens opnieuw om acceptatie. Bovendien kan het gebeuren dat sommige familieleden of vrienden het aspect handicap vergeten en soms wat ruw reageren. Je moet er soms opnieuw aan herinneren, zelfs aan mensen die met je samenleven, want zij zien je thuis zelfstandig leven en vergeten

dat het problematisch wordt als ze meubels of voorwerpen (de suiker, zeep, administratieve documenten...) verplaatsen zonder het je te vertellen."

Het wordt nog complexer wanneer de handicap onzichtbaar is. "Soms kan het voor iemand prettig zijn om een avond door te brengen met onbekenden en over alles te praten behalve over de handicap. Het hangt af van de stemming, de context, en het kan van dag tot dag verschillen. Het is heel vermoeiend en vaak voortdurend aanwezig: een echte mentale belasting."

Maar wat kan je dan doen? "Het is belangrijk om te beseffen in welke toestand je je bevindt en om, indien nodig, te communiceren, bijvoorbeeld: 'Vandaag heb ik hulp nodig' of 'Vandaag gaat het goed'." Moet je een zichtbaar teken van je handicap dragen, zoals een zonnebloem (zie kader aan het eind van dit artikel)? "Dat is bij iedereen anders," vervolgt de psychologe. "Sommigen vinden het praktisch, anderen juist stigmatiserend. Bij een visuele handicap is de witte stok een bekend teken, maar niet iedereen gebruikt die. In de praatgroepen vertellen sommigen dat ze aarzelen er een te gebruiken. Het markeert hen als blinde of slechtziende, terwijl

ze het diagnoseproces misschien nog niet helemaal hebben aanvaard. Maar ik merk dat degenen die met een witte stok lopen, juist degenen die twifelen aanmoedigen, terwijl ze zelf in het begin ook terughoudend waren.”

“Leven met een handicap, zeker een onzichtbare, is geen rechte weg. Het is een kronkelend pad, vaak vermoeiend en dat vergt heel veel energie. Het is ingewikkeld omdat het je confronteert met een omgeving en mensen die vaak niet aan je verwachtingen voldoen. Daarom is communiceren zo belangrijk.”

Stap voor stap zelfvertrouwen opbouwen

Eline Van Samang, ergotherapeute bij de Brailleliga, vult aan: “Het is heel normaal dat je je in sommige situaties gefrustreerd, onzeker of zelfs beschaamd voelt. Het helpt om die gevoelens niet weg te drukken, maar om erover te praten met een professional of met lotgenoten. Zo merk je dat je niet alleen staat. Vaak ligt de oorzaak van onbegrip trouwens niet bij jou, maar bij je omgeving. Mensen weten gewoon niet altijd hoe ze moeten reageren – meestal is dat niet slecht bedoeld, maar het komt voort uit onwetendheid.

Zelfvertrouwen groeit stap voor stap. Je kan beginnen in een veilige kring, bijvoorbeeld bij vrienden of familie, en later ook bij mensen die je minder goed kent. Een korte uitleg is vaak voldoende: je hoeft nooit méér te vertellen dan waar jij je comfortabel bij voelt. Hulpmiddelen kunnen daarbij ook helpen, als signaal of als ‘ijsbreker’. Ik raad de mensen als eerste stap vaak aan om een identificatiestokje vast te houden wanneer ze buitenshuis gaan of eventueel de badge te dragen met de tekst “ik ben slechtziend”.

Belangrijk is om over je handicap te spreken op momenten dat het relevant is, zoals bij het oversteken of in een noodgeval. Daarnaast kan het ook deugd doen om aansluiting te vinden bij online communities of groepen op sociale media, waar ervaringen gedeeld worden en je tips of herkenning kan vinden.”

Onze cliënten getuigen: Ingrid (51): “Zolang je je handicap verbergt, verberg je ook een deel van jezelf”

Ingrid is een alleenstaande moeder van drie kinderen en leeft met de ziekte van Stargardt, een netvliesandoening waarbij het zicht progressief achteruitgaat en het contrast en de kleuren vervagen. “Sommige delen zijn

wazig, en op andere plaatsen zie ik helemaal niets,” vertelt ze. Ingrid kreeg als kind de diagnose Retinitis Pigmentosa, later bijgesteld naar Stargardt. “In mijn jeugd waren er amper hulpmiddelen. Ik kreeg boeken in grootdruk, maar verder was er weinig ondersteuning. Ik voelde me heel eenzaam in de klas. Leren ging moeilijk, want ik zag niet wat er op het bord stond en er was geen begrip. Ik voelde me gewoon alleen.”

Ook thuis was er weinig ruimte voor aanvaarding. “Mijn ouders konden het niet accepteren. Ze probeerden via homeopathie mijn zicht te verbeteren. Ik deed alsof het hielp en mijn zicht niet verder achteruitging, om hen gerust te stellen. En mijn schoonouders vroegen zich af of ik wel voor hun zoon zou kunnen zorgen. Dus moest het verborgen blijven dat mijn zicht

nog zou verslechteren. Mijn handicap mocht er niet zijn.”

Ingrid leefde jarenlang ‘met een masker op’. “Omdat mijn omgeving het niet wilde aanvaarden, kon ik het zelf ook moeilijk. Pas toen ik een beroepsopleiding secretariaat volgde voor personen met een handicap, kwam er wat acceptatie. Op het werk deed ik mijn job goed, daar werd ik wél aanvaard.”

Ze bleef zichzelf echter voortdurend wegcijferen. “Ik wilde kost wat kost een ‘normaal’ leven leiden: trouwen, werken, huishouden, kinderen opvoeden. Doen, doen, doen, zodat niemand last zou hebben van mijn handicap. Er bleef weinig ruimte over voor mezelf.”

Vier jaar geleden verloor Ingrid haar man. “Dat was een breekpunt. De band met mijn schoonouders viel weg, en ik voelde: ik hoef me niet meer anders voor te doen. Sindsdien ben ik beginnen wandelen met de witte stok. Mijn handicap werd zichtbaar, en dat voelde als een bevrijding.”

Toch bleef het moeilijk om erover te praten. “Ik dacht altijd dat ik niet goed genoeg was. Ik was bang voor rare reacties, uit onbegrip of

gewoon dommigheid. Zelfs bij online daten merkte ik het verschil: als ik vermeldde dat ik slechtziend was, kreeg ik minder matches. Mensen zijn niet op zoek naar iemand met een beperking. Maar ik wilde niet met een masker op daten. Wat moeilijk blijft, is dat de handicap het eerste is wat mensen van je zien of weten, je wordt meteen geklasseerd in een groep en er wordt niet verder gekeken wie je bent als persoon. Want ja, ik héb een visuele handicap – maar ik bén ze niet. Ik ben veel meer dan dat.”

Gaandeweg vond ze haar evenwicht. “Als ik het vertelde aan mensen bij wie ik me veilig voelde, voelde ik verbinding. En hoe sneller ik het zei, hoe meer begrip ik kreeg. Mensen die het weten, kunnen er ook rekening mee houden, hulp aanbieden. Na al mijn ervaringen is het me steeds minder beginnen boeien wat mensen denken en nu kom ik er meestal gewoon meteen voor uit.”

De witte stok speelt daarin een grote rol. “Ik noem hem ‘Vinkie’, een allusie op blinde vink,” lacht ze. “Hij betekent heel veel voor mij. Zonder hem voel ik me bloot. De stok maakt mijn handicap zichtbaar voor andere weggebruikers en wordt een soort alibi: mensen begrijpen meteen waarom ik misschien naast een

deurklink grijp of fietsers schelden mij niet meer uit als ik toch per ongeluk even in de weg loop. Hij verklaart, ontzorgt en zonder stok ga ik gewoon niet meer veilig de weg op.”

Ze kijkt nuchter terug op haar leven. “Ik had als kind niet de kracht om op te komen voor mezelf. En als volwassene kan je anderen niet veranderen in hoe ze met je omgaan. Ik heb spijt dat ik mijn plek niet meer heb opgeëist, dat ik me te veel heb weggecijferd om toch maar te proberen een normaal leven te leiden. Dat ik niet duidelijker heb gezegd: ik mag er zijn. Ik heb recht op mijn eigen tempo en noden.” Vandaag heeft Ingrid opnieuw een partner – iemand die ook slechtziend is. “En dat is een meerwaarde: we begrijpen elkaar enorm goed, moeten ons niet bewijzen aan elkaar en zijn gelijk in de relatie. Wie uiteindelijk zijn handicap blijft verbergen, verbergt ook zichzelf en zo ga je niet deelnemen aan de maatschappij, laat staan genieten van het leven. Je mist zoveel moois. Ik besef meer dan ooit hoe kostbaar ‘de kleine gelukskes’ zijn. Ik geloof dat je wel wat moet meegemaakt hebben om te kunnen waarderen hoe mooi het leven eigenlijk is.”

Inca (31): "Verlies jezelf... maar kom terug!"

Inca leeft met Retinitis Pigmentosa, in de vorm van kokerzicht. In 2022 merkte hij dat er iets niet klopte: hij had moeite om scherp te zien en dingen te onderscheiden. "Het viel de arts op dat ik veel 'floaters' had (n.v.d.r.: glasvochttroebelingen in het oog), onscherp verzicht en dat er qua perifeer zicht ook iets niet

juist was. Na verdere onderzoeken in het UZ Leuven viel de diagnose. Mijn leven veranderde volledig. Autorijden, fietsen, spontaan ergens heen gaan... veel dingen die ik vroeger zelfstandig deed, heb ik moeten afgeven."

De weg naar aanvaarding liep niet eenvoudig. "Ik kon het eerst niet echt volledig verwerken, maar na een tijd verslechterde mijn zicht en moest ik verdere stappen ondernemen. Ik kreeg de nodige hulp in het UZ Leuven en later bij de Brailleliga. Ik kreeg steun bij praktische zaken, werk en mobiliteit, tot en met de acceptatie van mijn handicap. Mijn begeleiders bij de Brailleliga vormden voor mij de vuurtorens aan wal, daar waar ik verloren was geraakt op zee."

Inca hield zijn handicap lang verborgen voor de buitenwereld. "Voor mij was het enorm moeilijk om erover te praten met anderen, in het begin toch, omdat ik het zelf nog niet helemaal de kans had gegeven om te bezinken. Ik voelde me enorm machteloos en was bang dat ik mezelf nutteloos zou voelen. Ik bleef maar gaan en acties ondernemen om 'zo normaal mogelijk' door het leven te kunnen gaan. Maar dat ging ten koste van mijn eigen mentale en fysieke gezondheid. Ik heb

mezelf ertoe moeten slepen om mijn collega's op de hoogte te brengen. Achteraf gezien was dat een goede beslissing, omdat ik mezelf zo onbewust openstelde. Vandaag zou ik rapper hulp vragen op vlak van verwerking. Sommige dingen zijn groter dan we zelf aankunnen en er is niets mis met je trots en verleden even opzij te zetten en te praten met een psycholoog of therapeut." Intussen wandelt Inca met de witte stok. "De stok geeft me veiligheid én maakt mijn handicap zichtbaar. Dat opent soms een dialoog, en aangeboden hulp kan je aanvaarden of afslaan." Dat Inca vandaag duidelijk een hele stap verder staat in de acceptatie van zijn handicap bewijst ook zijn tattoo: "Het oog en de lijn symboliseert het feit dat mijn hand nu een deel is van mijn zicht. Waar ik ook heenga, mijn zicht is niet enkel meer met mijn ogen, maar ook met de hand: door te voelen en de witte stok te gebruiken."

Hij besluit met een boodschap voor wie zijn handicap nog verbergt. "Vraag je vooral af waarom... In het begin zeg je wel dat je niet wilt dat andere mensen oordelen over jou, maar realiseer je dit: je kan nooit 100 % weten wat een ander denkt. Onmogelijk. Je reflecteert 9 kansen op de 10 alleen maar wat jij over

jezelf denkt. Je moet doorgaan voor jezelf, niet voor anderen. Zet jezelf eerst, en dan pas kan je jezelf geven aan anderen. En het is normaal om het gevoel te hebben dat je jezelf verliest of voelt wegslijpen. Ga je gang, verlies jezelf, dat mag. Maar het belangrijkste is dat je terugkomt."

Het zonnebloemteken, het onzichtbare zichtbaar maken?

Nog niet wijdverspreid bekend, maar het dragen van de Hidden Disabilities Sunflower wijst mensen in je omgeving (waaronder personeel, collega's en zorgverleners) er discreet op dat je misschien wat extra steun, hulp of tijd nodig hebt. Ze is bedoeld voor personen met een 'onzichtbare handicap' zoals autisme, chronische pijn, dementie, angst en visuele of gehoorstoornissen.

NEE TEGEN MINDER TAXIBUS!

Deze zomer kondigde de MIVB aan dat TaxiBus, haar vervoersdienst voor personen met een handicap, aangepast zou worden. Begin november werden de eerste wijzigingen doorgevoerd. Tijd om de balans op te maken van dit cruciale dossier voor de mobiliteit van onze cliënten.

Deze zomer kondigde de MIVB een drastische vermindering van haar TaxiBus-aanbod aan: nog 12.000 ritten per maand, maximum 60 per persoon. Een beslissing ingegeven door budgettaire redenen, met meteen een voelbare impact: omdat de beschikbare tijdsloten razendsnel volzet waren, werd improviseren onmogelijk.

Een ongegronde beperking

Het nieuws veroorzaakte boosheid en onrust. We merkten het meteen: heel wat cliënten raakten niet meer tot bij onze activiteiten. Anderen konden niet langer naar een medisch onderzoek of hun werk. Zo ook Damien, 38 jaar: "Ik ben blind, geluidstechnicus, muziekdocent, ik doe vrijwilligerswerk en ben sterk betrokken in het sociale en politieke

leven. Ik werd jammer genoeg gedwongen om keuzes te maken. Omdat je zo lang op voorhand moet reserveren, is er geen ruimte meer voor het onverwachte. Deze zomer brak ik bijvoorbeeld mijn witte stok. Ik ging naar de BrailleShop om hem snel te laten herstellen, maar een TaxiBus boeken was niet meer mogelijk. Dan maar een gewone taxi: 50 euro. Dat kan ik niet telkens betalen. Voor uitstapjes met vrienden haak ik nu af: te duur. Vroeger gebruikte ik TaxiBus bijna elke dag, vandaag moet ik prioriteiten stellen en dus ook dingen opgeven. Die dienst is nochtans essentieel. Voor mij, maar ook voor mijn leerlingen, de mensen die ik begeleid, voor mijn werk... TaxiBus is de wagen die ik nooit zelf zal kunnen besturen. Ik kan niet blij zijn met een plekje aan het vogelpikbord. Dit is een enorme stap achteruit."

Veel cliënten maken gebruik van de TaxiBus-dienst, onder andere om naar de activiteiten van de Brailleliga te komen

Verschillende verenigingen, waaronder de Brailleliga, veroordeelden meteen deze aantasting van de mobiliteit en het feit dat de beslissing genomen werd zonder overleg met de betrokken personen. Er werden petitie's gelanceerd en tal van vergaderingen belegd tussen de MIVB, de Brusselse minister van Mobiliteit, Elke Van den Brandt, UNIA en het CAWAB (Toegankelijkheidscollectief Wallonië-Brussel), waar ook de Brailleliga lid van is.

Welkome aanpassingen, maar nog onvoldoende

In november, na deze gesprekken, kondigde de MIVB enkele bijstellingen aan. Het aantal ritten wordt opnieuw opgetrokken tot het niveau van 2024 en er komen aanpassingen aan de reservatiemogelijkheden: ritten kunnen tot 15 dagen voor de afspraak worden gepland, vanaf 10.30 uur, via taxibus.be of telefonisch.

"Onze leden zeggen dat het beter gaat, dat er minder weigeringen zijn. Dat stemt ons gelukkig, maar we betreuren dat er nog steeds weigeringen voorkomen en dat er nog altijd een vaste termijn wordt opgelegd voor reservaties," zegt Khadija Tamditi, beleidsmedewerker bij de Brailleliga. "De TaxiBus-dienst is van onschatbare waarde!

Zelfs als het MIVB-netwerk 100 % toegankelijk zou worden voor alle handicaps, zouden sommige mensen het nooit kunnen gebruiken. Zoals bij digitale tools, die niet voor iedereen toegankelijk zijn, moet er altijd een alternatief blijven bestaan: papier of een telefoonnummer. Dat moet ook gelden voor vervoer: een alternatief voor wie het gewone netwerk niet kan gebruiken. Stel je iemand voor die plots blind wordt – je kan die persoon dan niet gaan vragen om alleen de metro te nemen."

Op het moment dat we dit schrijven, heeft het Brussels Gewest nog steeds geen regering.

"Mobiliteit is een fundamenteel recht. De regering moet, zelfs in lopende zaken, alle hefboomen inzetten om een einde te maken aan deze onrechtvaardige maatregel. We blijven ons volledig inzetten en zetten onze gesprekken voort om deze dienstverlening verder te verbeteren," besluit Khadija.

Samen zetten we dingen in beweging

Ondervind jij nog steeds moeilijkheden bij het reserveren van je trajecten? Laat het dan weten aan onze belangenbehartiger Eline Van Samang via eline.van.samang@braille.be

COUPVRAY VIERDE HET BRAILLESCHRIFT

Op 20 september vierde Coupvray, het geboortedorp van Louis Braille nabij Parijs, de tweehonderdste verjaardag van braille. Een ideale gelegenheid om het brede publiek bewust te maken van het belang van deze uitvinding en om haar bedenker te eren. Wij waren aanwezig op deze feestelijke dag!

Deze dag werd georganiseerd door het openbaar samenwerkingsverband van het Louis Braille Museum, opgericht door de Fédération des aveugles de France (de Franse Federatie van Blinde Personen), samen met de gemeente Coupvray. Het doel was om de uitvinding van Louis Braille én zijn geboortedorp opnieuw in de kijker te plaatsen. De activiteiten vonden dan ook plaats tijdens een familiale en inclusieve feestdag in het huis waar de briljante uitvinder geboren werd en in het omliggende park en het kasteel.

Een bijzondere meter

Voor deze prestigieuze verjaardag kon Coupvray rekenen op een uitzonderlijke meter: de Amerikaans-Ethiopische advocaat en activiste

Haben Girma, die doof en blind is en zetelt in de Commissie voor Sociale Verbondenheid van de Wereldgezondheidsorganisatie. Ze reisde speciaal vanuit de Verenigde Staten naar Frankrijk voor dit 200-jarig jubileum. Als eerste doofblinde persoon die afstudeerde aan de Harvard Law

Haben Girma, met links van haar haar tolk en rechts een assistent die de tussenkomsten van de andere sprekers intypt en via bluetooth doorstuurt naar haar brailleleesregel

School, benadrukte Haben Girma de bevrijdende kracht van braille: het stelt blinde, slechtziende en doofblinde personen in staat om zélf te kiezen welke richting ze uit willen in hun leven.

“Braille maakt deel uit van mijn dagelijks leven. Zonder dit schrift had ik nooit kunnen bereiken waar ik vandaag sta. Ik werd advocaat om ervoor te zorgen dat de rechten van blinde personen gerespecteerd worden. Ik strijd ervoor dat alle barrières tussen ziende en niet-ziende mensen op een dag verdwijnen.” – Haben Girma

Tijdens haar lezing beantwoordde Haben Girma tal van vragen uit het publiek. Een medewerker typte de vragen op een tablet, waarna deze via bluetooth naar haar brailletablet werden verstuurd. Ze vertelde over haar traject als student en juriste, haar inzet voor de rechten van personen met een handicap en haar internationale ervaringen. Een indrukwekkend parcours dat ze ook beschrijft in haar biografie “Haben: The Deafblind Woman Who Conquered Harvard Law”.

Hulde, ontmoetingen en signersessies

Ter gelegenheid van het

tweehonderdjarig bestaan waren er ook momenten om hulde te brengen aan Louis Braille en zijn nalatenschap. Bruno Gendron, voorzitter van de Fédération des aveugles de France, hield een krachtig pleidooi voor braille als onmisbare hefboom voor inclusie, vooral op het vlak van onderwijs en werk: “braille is ongelooflijk modern!”

“Braille behoort iedereen toe. Het is niet enkel de strijd van personen met een visuele handicap, maar van de hele samenleving die inzet op inclusie.” – Bruno Gendron

Ondanks de regen kwam er veel volk opdagen om een erg divers en interactief programma te ontdekken: rondleidingen in het Braillemuseum, workshops braillelezen en -schrijven, braille gezelschapsspelen, het maken van tactiele illustraties, een tentoonstelling van voelbare en hoorbare geluidssculpturen, demonstraties van LEGO Braille Bricks, initiaties blindenvoetbal, judo en tennis voor slechtzienden door lokale sporters, lezen in het donker met auteur Bernard Minier, sessies ‘cinema zonder beeld’ met audiodescriptie, en nog veel meer.

Het was ook het ideale moment om nieuwe publicaties voor te

stellen. Noëlle Roy, voormalig conservator van het museum en de erfgoedbibliotheek Valentin Haüy, presenteerde 'Louis Braille, un code de vie', dat de levensloop van Braille en de ontwikkeling van zijn uitvinding belicht aan de hand van uniek archiefmateriaal. Joël Hardy, die de internationale erkenningsprocedure coördineert om braille te laten opnemen op de Werelderfgoedlijst, stelde 'Un héritage de Louis Braille : éloge de la lecture et de l'écriture' voor. Dit werk bundelt getuigenissen van blinde, slechtziende en ziende auteurs, werkzoekenden, ingenieurs, onderzoekers, kunstenaars, studenten, gepensioneerden, ondernemers, leerkrachten, uitgevers, informatici enzovoort - braillegebruikers én niet-gebruikers - rond één kernvraag: welke plaats geef je aan braille in jouw leven?

Joël Hardy, initiatiefnemer van het proces om het aanleren en gebruiken van braille te laten opnemen als immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid bij UNESCO

Uit onze enquête van de 'Week van de Brailleliga 2025' blijkt dat 69 % van de blinde personen en 14 % van de slechtziende personen braille kent. 45 % gebruikt het dagelijks, 12 % regelmatig. Meer dan de helft van de braillelezers gebruikt het dus vaak, mede dankzij nieuwe technologieën die het gebruik toegankelijker maken.

België heeft braille erkend! Wat is de volgende stap?

De Brailleliga nam actief deel aan deze herdenkingsdag – en met reden! Dankzij het dossier dat Bruno Liesen namens de Brailleliga indiende, hebben zowel Vlaanderen als de Federatie Wallonië-Brussel het aanleren en gebruiken van braille erkend als representatieve elementen van het immaterieel cultureel erfgoed. Daarmee sluit België zich aan bij Duitsland, Frankrijk en Portugal, die dit eerder al deden. De volgende stap is de erkenning van braille als immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid door UNESCO, een proces gecoördineerd door Joël Hardy. Daarvoor moeten nog andere landen braille opnemen in hun nationale inventaris. Onder meer Brazilië, Italië, Marokko, Canada, Japan en Senegal zijn al met de voorbereidingen gestart.

BLIND GELUK

Hoe wordt het concept geluk benaderd binnen de geschiedenis van de visuele handicap? Dat vroeg studente Pedagogische Wetenschappen, Maui Van Lierde, zich af. Voor haar thesisonderzoek lieten we haar met plezier in het rijke archief duiken van het magazine van de Brailleliga, de Witte Stok.

In haar onderzoek bekeek Maui systematisch alle citaten waarin het woord 'geluk' of 'gelukkig' voorkwam en plaatste ze in hun sociale en historische context. Daaruit blijkt dat geluk in Witte Stok niet

werd voorgesteld als een innerlijk gevoel, maar als iets dat ontstaat in contact met anderen: door werk, ontmoetingen, steun, vriendschap en maatschappelijke deelname. Door de jaren heen zag ze de nadruk verschuiven. In de jaren vijftig stond arbeid en persoonlijke inzet centraal; in de jaren zestig en zeventig werd geluk steeds meer verbonden aan maatschappelijke toegang, ondersteuning en deelname aan een gemeenschap. In de jaren tachtig en negentig kreeg solidariteit en het delen van ervaringen een prominente plaats.

Het onderzoek laat zien dat blinde en slechtziende personen niet alleen als hulpbehoevend werden voorgesteld, maar als actieve actoren die geluk kunnen ervaren, delen en schenken. Witte Stok fungeerde als platform waarop deze ervaringen werden verwoord en erkend, en biedt daarmee een waardevolle blik op de emotionele geschiedenis van de visuele handicap.

Hoor je graag wat uitgebreidere inzichten uit het onderzoek?

Wij hadden er een gesprek over met Maui, te beluisteren op ons podcastkanaal:

Enkele vragen aan de thesispromotor, Hoogleraar pedagogische wetenschappen, aan de KU Leuven, Pieter Verstraete.

Hoe kwam u bij dit thema?

Ik ben een van de weinige Vlaamse/Nederlandse onderzoekers die zich bezighoudt met de geschiedenis van personen met een handicap. Er zijn wel institutionele geschiedenissen beschikbaar: overzichten van de geschiedenis van een instituut of een organisatie, maar echt diepgaand wetenschappelijk onderzoek ontbreekt voornamelijk. Binnen de internationale geschiedschrijving is emotiegeschiedenis een domein dat steeds meer aandacht krijgt en dus wou ik de beide domeinen – emotiegeschiedenis en disability history – met elkaar in verband brengen.

Welk inzicht neemt u mee?

Dat we ook naar geluk kunnen kijken op een manier die wat voorbijgaat aan de nogal egocentrische interpretaties die vandaag wijd verspreid zijn. In De Witte Stok werd geluk namelijk vaak in verband gebracht met saamenhorigheid, saamenzijn, dingen in groep doen. In deze specifieke tijden vind ik dat een boodschap die we niet uit het oog mogen verliezen.

Hoe schat u de waarde van het onderzoek in?

De waarde van dit onderzoek bestaat in het benadrukken dat personen met een handicap ook een geschiedenis hebben. Het feit dat die nog niet de aandacht kreeg die ze verdient, draagt er toe bij dat personen met een handicap nog steeds (te veel) geconfronteerd worden met discriminatie. De maatschappelijke waarde van het onderzoek bestaat hierin: personen met een handicap worden soms nogal eens stereotiep voorgesteld als ongelukkig. Ze kunnen zagezegd veel zaken niet en dus moeten ze wel ongelukkig zijn. Onderzoek naar het verband tussen geluk en handicap kan deze overtuiging makkelijk onderuit halen...

Wil jij graag meewerken aan wetenschappelijk onderzoek naar de geschiedenis van het onderwijs aan personen met een visuele handicap? Stuur dan een mailtje naar pieter.verstraete@kuleuven.be

Maui dook in verschillende edities van Witte Stok van 1950-2000

NIEUWS VAN DE BRAILLESHOP

Gezellig samen rond de tafel, knus binnen tegen de kou, en klaar om het nieuwe jaar goed te starten: de BrailleShop helpt je ook deze winterperiode door met praktische en sfeervolle artikels. Op naar een jaar vol gezelligheid, gezondheid en verbondenheid!

De donkere dagen vragen om wat extra licht. Met onze **nieuwe lampen** (R2639 tot R2641) breng je warmte en helderheid in huis – ideaal voor lange winteravonden.

Je ziet ze al blinken onder één van onze lampen: met onze nieuwe agenda's hou je alles netjes op orde voor een frisse start in het nieuwe jaar. Zoals gewoonlijk zijn ze verkrijgbaar in diverse formaten (R2648 tot R2655). Zo begin je 2026 georganiseerd en met overzicht.

Feestje gepland of gewoon eens uitgebreid koken? De **dubbele airfryer** (R2634) maakt het makkelijk om tegelijk verschillende gerechten klaar te maken. Handig voor de eindejaarsfeesten en voor wie meerdere gasten ontvangt. En met de **bijhorende accessoires**, silicone of wegwerpbare inzetmandjes (R2635 tot R2638) wordt het nog handiger om culinair uit de hoek te komen.

Praktisch:

van 25 december tot en met 9 januari is de BrailleShop gesloten. Vanaf 12 januari ontvangen we je opnieuw graag op afspraak in Brussel, van maandag tot en met donderdag (10-12u en 13u30-16u). Raadpleeg de meest recente info over werking, activiteiten, artikels en prijzen op www.braille.be/brailleshop

INCLUSIEF WERK: ONZE AMBITIE

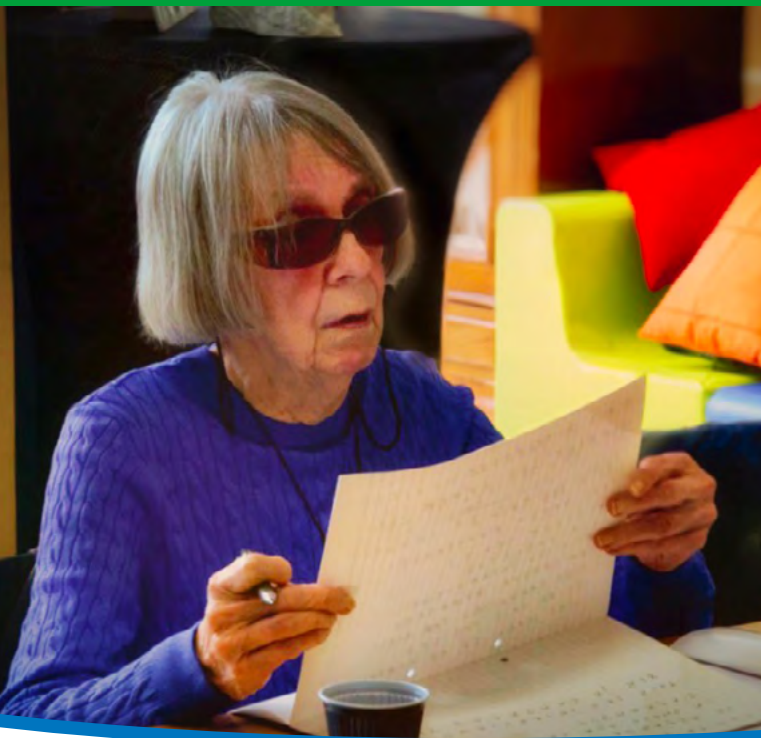
Half november onthulden de Brailleliga, Info-Sourds de Bruxelles en tien andere organisaties die actief zijn in de professionele integratie van personen met een sensorische handicap, een open brief voor inclusief rekruteren. Een belangrijke oproep, terug te vinden op www.braille.be.

We weten het: blinde en slechtziende personen vormen een zwaar onderschatte beroepskracht en hebben enorm veel talent te bieden. Dat geldt ook voor Mucyo, 22 jaar. Deze jonge Luikenaar volgde zijn middelbare studies aan het IRHOV, waar hij computer- en kantoorvaardigheden leerde, en daarna volgde hij de opleiding tot onthaalmedewerker aan het Centre de Formation Professionnelle van de Brailleliga. Deze opleiding rondde hij afgelopen oktober af met een stage in het Parlement van de Federatie Wallonië-Brussel, als parlementair bediende. "De stage bestond uit bezoekers ontvangen, badges maken, post sorteren en verdelen, e-mails behandelen, oproepen beantwoorden, bezoekers informeren, maar ook

vergaderzalen voorbereiden." Na zijn stage solliciteerde Mucyo spontaan. "Als het niet lukt, heb ik andere wensen! Ik zou graag psychologie of sociaal werk studeren. In het begin wilde ik timmerman of interieurarchitect worden, maar mijn zicht verslechterde te plots en te snel, daarom koos ik voor kantoorwerk. Eerst uit noodzaak, maar uiteindelijk vind ik het heel leuk."

En waarom zou jij ook geen andere wegen verkennen?

Onze jobcoaches staan voor je klaar en begeleiden je bij je loopbaanproject of carrièreswitch. We zetten onze kennis, ervaring en netwerk in voor jouw professionele ontwikkeling. Neem gerust contact op via werk@braille.be.

VAN SCHRIJVEN NAAR SPELEN

Op 2 oktober ontdekten cliënten en medewerkers van de Brailleliga het theaterstuk 'Non, je ne me laisserai pas submerger par l'obscurité', geschreven en gebracht door onze cliënten. Een grote première die talenten en nieuwe roepingen aan het licht bracht.

De Ray Charleszaal zat helemaal vol om de uitvoeringen van Michèle, Gilles, Isabelle, Francine, Allan, Cristelle en Yolande aan de piano te zien. Sanae verzorgde de vertelstem van het verhaal, en de vrijwilligers Jean-Alexis en Tyana maakten de rest van de cast compleet van 'Non, je ne me laisserai pas submerger par l'obscurité' oftewel 'Nee, ik laat me niet overspoelen door de duisternis'.

Het stuk combineert tekst, zang, dans en piano en kwam voort uit schrijfwerkshops georganiseerd door de Bibliotheek van de Brailleliga. Dit collectieve kunstproject gaf de deelnemers de kans om hun huis te verlaten, nieuwe contacten te leggen en onverwachte talenten te ontdekken die het publiek versteld deden staan. Aan het roer

stonden Mathilde en Hatice, de activiteitenbegeleidsters van de Bib. "Toen de deelnemers begonnen te schrijven, wisten ze dat hun verhalen op het podium zouden komen, maar met respect voor anonimiteit. Daarom zijn de schrijvers niet altijd de acteurs," legt Mathilde uit die blij is met het eindresultaat. "De groep heeft zich echt geamuseerd, er ontstond een mooie chemie tussen acteurs die elkaar niet kenden en goed op elkaar ingespeeld waren. Ik hoop dat ze deze vriendschappen blijven koesteren en wie weet later voor het theater kiezen. Yolande, de pianiste, wil graag blijven optreden."

Een project dat ontstond op reis in de Drôme

Olympe Cawdor leidde de schrijfwerkshop en regisseerde

het stuk, nadat ze vorig jaar kennismaakte met de Brailleliga. "Ik begeleidde mijn slechtziende vader tijdens een reis in de Drôme, georganiseerd door de Dienst vrijetijdsbesteding. Ik voelde me er gelukkig en dankbaar voor hun zorgzaamheid, gulheid en talent om iedereen zich veilig, gezien en vermaakt te laten voelen. Daarom wilde ik iets terugdoen. Als regisseur en schrijfster stelde ik een schrijfworkshop voor, die enkele maanden later in april van start ging. Er kwamen veel lachbuien maar ook tranen aan te pas. Ik vroeg de deelnemers eerlijk te schrijven, zonder zich zorgen te maken over mooie taal of spellingsfouten. Ik was onder de indruk van de verschillende manieren van schrijven: op een Perkins schrijfmachine, smartphone, in grootletterdruk of door de tekst

te dicteren aan een begeleider. Hun concentratie en honger naar schrijven hebben me echt geïnspireerd."

Een autobiografisch stuk

Na een intensieve week van herschrijven en repetities vertelt het stuk over slechtziendheid, diagnoses, obstakels en overwinningen van de deelnemers. Je lacht, je huilt en je reist mee, vooral bij het ophalen van de laatste visuele herinneringen. Cristelle is 41, slechtziend sinds haar zes jaar en bezoekt de Brailleliga regelmatig sinds een jaar. "Sindsdien gaat het veel beter met mij. Mensen zien dankzij de activiteiten heeft me enorm goed gedaan. Ik deed niet mee aan de schrijfworkshop, maar volgde een casting en kreeg de rol van Diane, de avontuurlijke vrouw die noodgedwongen thuis moet blijven en leert omgaan met haar handicap om van het leven te genieten. Vroeger deed ik theater, maar dat ben ik gestopt door mijn zichtproblemen. Daarna concentreerde ik me op improvisatie, waarvoor lezen niet nodig is. Toen ik hoorde dat ik mee mocht doen, was ik in de wolken. Maar toen ik het script zag van 1000 pagina's in grote letters, wilde ik gewoon huilen en opgeven. Ik heb de tekst opgezegd met de hulp van mijn

zoon en Mathilde, die me enorm ondersteunde. Gelukkig ben ik gebleven.”

Opdracht volbracht

Met een brede glimlach na de voorstelling feliciteren Michèle en Francine zich ook met het volbrengen van deze uitdaging. Francine wilde eenzaamheid doorbreken door Rose te spelen, de onbevreesde vrouw die alles durft. Michèle, die ook ervaring in theater heeft, wilde terug op het podium en speelde een kunstschilder die door slechtziendheid belemmerd wordt in haar werk. Ze vertellen dat ze een geweldige tijd hebben gehad, hard hebben gewerkt, maar ook veel gelachen.

Het stuk wordt ook vertolkt door Tanya, die Maya speelt, een bibliothecaris van de Brailleliga, en door Jean-Alexis, een vrijwilliger die Léo speelt... ook een vrijwilliger. “Ik lees al sinds 2014 luisterboeken in bij de Brailleliga en ontmoette voor het eerst de mensen voor wie ik al die jaren lees. Ik ontdekte moedige, veerkrachtige, optimistische, vindingrijke, gevoelige en stralende mensen.”

Het Franstalige theaterstuk 'Non, je ne me laisserai pas submerger

par l'obscurité' is beschikbaar in grootletterdruk, braille en als luisterboek bij de Bibliotheek. Voor meer informatie: 02 533 32 40 of bib@braille.be.

Samen in beweging met Running Blind België

Heb je al sportplannen als goede voornemens voor 2026? De Brailleliga zet graag Running Blind België in de kijker. Het is een organisatie die blinde en slechtziende lopers en wandelaars koppelt aan buddy's in Vlaanderen en Brussel. Dankzij hen kunnen lopers met een visuele handicap veilig en met vertrouwen sporten samen met een buddy. Want bewegen is vrijheid, en die vrijheid moet voor iedereen toegankelijk zijn. Samen zetten we stappen naar een inclusieve samenleving.

Interesse? Neem contact op via <https://runningblindbelgie.be/aanmelden/>

NIEUWS VAN DE SPELOTHEEK

Donkere avonden buiten nodigen uit om het binnen samen gezellig te maken met een spel. Gezelschapsspellen brengen mensen dichter bij elkaar – met een vleugje strategie, wat humor en soms een tikkeltje competitie. In onze Spelothek vind je drie nieuwkomers die uitnodigen tot ontspanning én ontdekking.

Jungo (M25011) is een meeslepend kaartspel met een eenvoudig doel: als eerste al je kaarten kwijtraken. Maar achter die ogenschijnlijke eenvoud schuilt een strategische diepgang die liefhebbers van tactische spellen zeker zal bekoren.

Dracula vs Van Helsing (M25005) neemt je mee in een donker en mysterieus universum. Dit spannende spel voor twee spelers is asymmetrisch: de ene kruipt in de huid van de legendarische

vampierenjager Van Helsing, de andere speelt de beruchte vampier Dracula zelf.

In het Weefspel (M24088) vind je drie kaders om te weven en te rijgen – ideaal om de fijne motoriek te oefenen of gewoon om te versieren. Experimenteer met lagen en patronen, ontdek vormen en symmetrie: zoveel creatieve mogelijkheden, geïnspireerd op de voorbeeldafbeeldingen of helemaal naar eigen zin.

Is je honger naar spelletjes hiermee nog niet gestild? Aarzel niet om de volledige lijst op te vragen via 02 533 32 56 of via bib@braille.be.

De Spelothek van de Brailleliga wordt ondersteund door de Franstalige Brusselse Openbare Dienst (Franse Gemeenschapscommissie).

JULLIE ZIJN FANTASTISCH!

Burgerlijke solidariteit manifesteert zich via een uitgebreid en gevarieerd netwerk van verenigingen en stichtingen dat talloze essentiële domeinen raakt. Samen weerspiegelen ze een democratische samenleving die ervoor kiest samen te werken om het collectieve welzijn te verbeteren.

België is altijd al een voorbeeld van vrijgevigheid geweest. In 2023 hebben meer dan een miljoen huishoudens 354 miljoen euro aftrekbare giften gedaan aan verenigingen en stichtingen die actief zijn in uiteenlopende domeinen zoals wetenschappelijk onderzoek, handicap, gezondheid, sociale inclusie, mensenrechten, dierenbescherming, internationale solidariteit, etc. Dit vrijgevigheidselan werd altijd ondersteund door stimulerend beleid, zoals de belastingvermindering die tijdens de COVID-19-crisis tot 60 % werd verhoogd om de bevolking aan te moedigen extra bij te dragen in een noodsituatie. Een andere belangrijke maatregel is het duolegaat in Brussel en Wallonië, waarmee onder bepaalde voorwaarden successierechten kunnen worden verlaagd.

En toch zien we dat er jaar na jaar door opeenvolgende regeringen gesneden wordt in de steun voor de verenigingswereld door fiscale voordelen te beperken of te schrappen. Tijd voor een stand van zaken.

Fiscaal aftrekbare giften

De federale regering overweegt de fiscale aftrekbaarheid van giften te beperken tot 30 %. Op het moment van afronden van dit artikel (31 oktober) is er nog geen akkoord over de begroting en is de maatregel nog niet ingevoerd via een wetswijziging. Zonder begrotingsakkoord vóór het einde van het jaar hebben giften van minstens 40 euro aan een erkende instelling vóór 31 december nog recht op een belastingvermindering van 45 %.

Legaten

In Vlaanderen is de berekening van successierechten voor het duolegaat sinds 2021 veranderd. Het blijft mogelijk om aan een goed doel te schenken, maar het fiscale voordeel is hier vervallen. In Brussel en Wallonië blijft het duolegaat een fiscaal interessant middel om een goed doel te steunen.

Maatschappelijke gevolgen

Deze maatregelen verzwakken een ecosysteem van solidariteit dat zeer vitaal is. Ze verminderen de eigen en vrije middelen van verenigingen en stichtingen. Financiële prognoses tonen een daling van 10 tot 20 % van de giften als de fiscale aftrekbaarheid wordt beperkt, terwijl de noden toenemen en de overheidssubsidies afnemen.

Wat betekent dit voor de Brailleliga?

Giften en legaten vertegenwoordigen meer dan 70 % van onze financiering. De rest komt van subsidies (+10 %), eigen inkomsten (+ 10 %) en de Tombola. Dit verklaart hoezeer wij gekant zijn tegen nieuwe nadelige maatregelen. Een beperking van de fiscale aftrekbaarheid zou bovenop de vermogensbelasting, de hervorming van het duolegaat in Vlaanderen en het verlies van subsidies voor specifieke werkbegeleiding in Vlaanderen komen. Maatregelen die

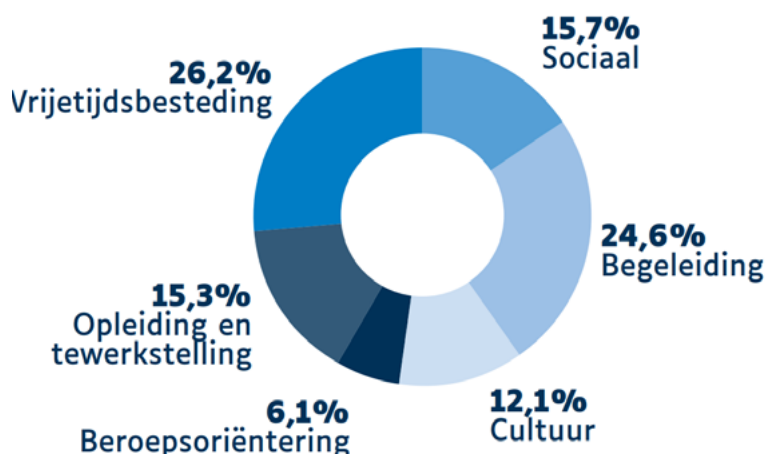
ons sinds 2021 hebben getroffen. Tegelijk merken wij als betrokken organisatie in de handicapsector dat de noden toenemen om zelfstandigheid en inclusie te ondersteunen, gezien de vergrijzing van de bevolking, situaties van meervoudige handicap en toenemende armoede.

Gelukkig kunnen we op jullie rekenen

Dankzij jullie hebben we dit jaar opnieuw meer dan 16.000 blinde en slechtziende personen kunnen begeleiden in hun privé- en werklevens. We hebben onderzoek in de oftalmologie gesteund via de uitreiking van de Onderzoeksprijs en het grote publiek en specifieke doelgroepen gesensibiliseerd over de visuele handicap. Een overzicht van onze realisaties vind je op pagina 36.

Voor al dit moois: BEDANKT. We rekenen op jullie steun in 2026. Wil je weten hoe je ons nog meer of beter kan helpen? Neem contact op via schenkers@braille.be.

Verdeling van het budget

Bron: Activiteitenverslag 2024

EEN JAAR VOL...

2025 zat vol verrassingen, nieuwe ideeën en projecten die verbinden. Een jaar waarin we ontdekten, leerden en nieuwe initiatieven tot leven brachten. Ontdek enkele hoogtepunten: van baanbrekende erkenningen tot creatieve projecten en ontmoetingen die er écht toe deden.

... Trots en erkenning

Braille is een onmisbaar communicatiemiddel dat toegang biedt tot kennis, onderwijs, zelfstandigheid en sociale verbondenheid. Ter gelegenheid van het 200-jarig jubileum van het brailleschrift werd **braille officieel erkend als immaterieel erfgoed in Vlaanderen en Wallonië**, dankzij het door de Brailleliga ingediende aanvraagdossier. Met opleidingen, hulpmiddelen en transcripties zorgt de Brailleliga er bovendien voor dat

braille niet alleen historisch erfgoed blijft, maar ook vandaag relevant en levend is. Deze erkenning verzekert het voortbestaan van braille en markeert een belangrijke stap om deze unieke vaardigheid door te geven aan toekomstige generaties. Op naar de erkenning als UNESCO werelderfgoed!

Onze sensibilisering loont!

Een primeur in België: tv-reclame wordt voortaan toegankelijk met audiodescriptie op de zenders van de Franstalige publieke omroep RTBF! Tijdens de Week van de Brailleliga, die volledig in het teken stond van toegankelijkheid van informatie, werkten we samen met RMB, RTBF, VAR en Proximus om onze tv-spot met audiodescriptie aan te bieden. Dat initiatief liet zien dat reclame ook een belangrijke rol kan spelen in inclusie. Tegelijk inspireerde het ook de RTBF om hun reclamespots voortaan zowel met audiodescriptie als met ondertiteling uit te zenden. Dankzij een uniek technisch ontwikkelingsproces beschikken adverteerders over de tools om hun campagnes toegankelijk te maken voor blinde, slechtziende, dove en slechthorende personen. Een innovatie die echt het verschil maakt voor toegankelijkheid. En we zijn trots dat we er mee aan de oorsprong van stonden.

... Wijsheid en uitwisseling

We wierpen onze blik op CVI

In maart organiseerde de Brailleliga een uitwisselingsdag over cerebrale visuele stoornis (CVI) bij kinderen en jongeren. We verzamelden leerkrachten, schoolondersteuners en therapeuten met specialisatie in het buitengewoon onderwijs type-6 om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen rond dit belangrijke thema. De theoretische heropfrissing en praktische workshops van gastsprekers Koninklijke Visio, Centrum voor ontwikkelingsstoornissen (COS) Leuven en begeleidingscentrum Spermalie, vielen erg in de smaak.

In november plaatsten we de tewerkstelling van personen met een visuele handicap centraal tijdens **de inspiratiedag 'het werkperspectief'**. HR-professionals, leidinggevend en anderen beleefden een boeiende

dag met inspirerende sessies en praktische workshops over inclusief ondernemen, werkplekaanpassingen en ondersteuningsmaatregelen. Het doel? Bewustwording vergroten en concrete stappen zetten richting meer inclusie op de arbeidsmarkt.

... Creativiteit en innovatie

Een ontroerend moment op 2 oktober bij de Brailleliga, waar 'Non, je ne me laisserai pas submerger par l'obscurité' ('Nee, ik laat me niet overspoelen door de duisternis') werd opgevoerd – een **toneelstuk** geschreven en gespeeld door onze leden. Dit artistieke avontuur begon tijdens de schrijfateliers van de Bibliotheek, waar deelnemers werden uitgenodigd hun ervaringen en gevoelens neer te schrijven. Een casting gaf daarna aan wie ervan droomde om deze verhalen te vertolken – soms zelfs zingend!

De Brailleliga pakte uit met een splinternieuwe reeks filmpjes op sociale media: **'Het toegankelijke spel van de maand'** – een reeks creatieve en speelse video's bedacht én gemaakt door onze spelothecaris Haticé! Daarin tonen we hoe je een spel speelt en hoe we bestaande spellen toegankelijk hebben gemaakt voor blinde en slechtziende spelers.

De bibliotheek beschikt sinds kort over de **BrailleRAP**, een open source brailleprinter die grotendeels uit 3D-geprinte onderdelen bestaat en door onze teams zelf werd samengesteld. Met een computer en gratis software kan je er eenvoudig teksten, afbeeldingen en plattegronden mee printen in braille. Hij is ook vrij ter beschikking in de Digitale Publieke Ruimte van de Bib.

... **Samenhorigheid en ontmoetingen**

Op 30 september vierden we het **25-jarig bestaan van ons regiohuis in Luik** met een heuse **opendeurdag**. De hele dag waren de Luikenaars welkom om de wereld van de visuele handicap te ontdekken aan de hand van sensibilisering met VR-brillen en ontmoetingen met onze gespecialiseerde therapeuten.

We organiseerden een **BrailleBoost kamp** in de strijd tegen eenzaamheid, met de steun van de Warmste Week. Hoogtepunt was de dansworkshop van

Karl Meesters en zijn danspartner uit Dancing with the Stars, Margot Weeda. Hij bracht 10 ziende jongeren samen met onze kampdeelnemers op een inclusieve dansvloer waar iedereen kon leren van elkaar.

Na een succesvolle editie in 2023, hield de **Tactile Tour** tijdens de zomer opnieuw halt bij de Brailleliga. De reizende expositie maakte verschillende kunstwerken toegankelijk voor blinde en slechtziende bezoekers.

In mei verzamelden 481 deelnemers, 27 blinde of slechtziende personen en 21 begeleiders opnieuw een prachtig bedrag voor onze jeugdactiviteiten tijdens de **20 km door Brussel**.

Naast dit alles zetten onze therapeuten, begeleiders en vrijwilligers zich dag na dag in met workshops, opleidingen, uitstappen, kampen en reizen om blinde en slechtziende personen samen te brengen, hun zelfstandigheid te versterken en hen toegang te geven tot sport en cultuur.

Zo werd 2025 een jaar vol samenwerking, creativiteit en doorzettingskracht. Met trots kijken we terug – en met vertrouwen vooruit – naar alles wat nog komt.

Witte Stok is het driemaandelijks tijdschrift van de Brailleliga en wordt gerealiseerd door de Communicatiedienst, in nauw overleg en samenwerking met de verschillende diensten van de organisatie.

Foto's: Hervé de Ghellinck, Parlement de la Fédération Wallonie-Bruxelles, Louis David, Handypark, Hidden disabilities, Sebastien Van Malleghem, Horia Alexandru Pop, Jean-Michel Byl, Brailleliga.

Drukkerij: Daddy Kate.

ABONNEMENT

- € 20 te storten op rekeningnummer IBAN: BE11 0000 0468 0248 – BIC: GEBABEBB
- Vermelding: 'Abonnement Witte Stok'.
- Gratis voor blinde en slechtziende personen en voor schenkers van elke gift vanaf € 40.
- Beschikbaar in PDF en audio (www.braille.be), en op vraag in braille en op Daisy-cd.

- Help ons verspilling tegen te gaan: verwittig ons indien je verhuist, er fouten in jouw gegevens voorkomen of indien je dit tijdschrift meerdere malen ontvangt.
- De Brailleliga verkoopt niets, noch van deur tot deur, noch op de openbare weg. Laat je dus niet misleiden door oneerlijke personen.
- De Brailleliga is een neutrale vereniging, gehecht aan de democratische waarden en actief in het hele land. Zij staat ten dienste van alle blinde en slechtziende personen.

CONTACT

Brailleliga vzw, Engelandstraat 57, 1060 Brussel

Tel.: 02 533 32 11 – E-mail: info@braille.be – www.braille.be

Rekeningnummer om een gift te doen: IBAN BE11 0000 0000 4848 – BIC: GEBABEBB.

Verantwoordelijke uitgever: Noëlla Jardin, Engelandstraat 57, 1060 Brussel. De Brailleliga verwerkt uw persoonlijke gegevens in overeenstemming met uw rechten en plichten, in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Als u vragen heeft over de verwerking van uw gegevens, kan u ons privacybeleid raadplegen op www.braille.be. Om uw gegevens te raadplegen, aan te passen, te verwijderen of voor alle andere vragen, kan u contact met ons opnemen per post of via info@braille.be.

BEHOUD DE GEZONDHEID VAN UW OGEN

Gevoelige, vermoeide, droge ogen ...

THEALOZ® DUO

BESCHERMT EN **HYDRATEERT** UW OGEN

Een innovatieve combinatie van
hyaluronzuur en het natuurlijke ingrediënt **trehalose**
voor **ONMIDDELIJK EN LANGDURIG COMFORT**

Zonder bewaarmiddelen en **zonder fosfaten** om de gezondheid van uw ogen te behouden

15ml (450 druppels):
Handige en voordelige flacon voor dagelijks gebruik. Kan tot 6 maanden na opening gebruikt worden

De **meest voorgeschreven** kunsttraan **door oogartsen**

LAST VAN
DROGE OGEN?

SCAN ME

Laboratoires Théa, meer dan 30 jaar expertise gewijd aan oogzorg zonder bewaarmiddel.